

מתורתו של צדיק אביך ועקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת השי"ת שגלקטו מכל ספריו הק'

הג הפסה ה'תשפ"ב

הזכרת יציאת מצרים בשעת מתן תורה

זהו הטעם שבשעת נתינת התורה, ריש מלין פתח ואמר (שמות כ ב) 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים'. דהנה מציינו דאין הקדוש ברוך הוא מיחד שמו להקרא אלוה על האדם, זולת אחרי מות האדם כמו שמצינו באבות העולם, ואם כן היכי קאמר הקדוש ברוך הוא בשעת מתן תורה 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', אלא ודאי בעל כרחנו לומר שהקדוש ברוך הוא גלוי וידוע לפניו שלא הוציא ישראל ממצרים עד שהיו ראויים להקרא אלוה עליהם, דלא שיך להקרא להקדוש ברוך הוא אלוה על האדם, אלא אם כן האדם מקים דבריו ויתברך בכלל ובפרט, דאי לאו הכי לא נקרא אלהו. וכמו שאמר הנביא (מלאכי א ו) 'אם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי'. ועל זה אמר בתחלת נתינת התורה, 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', הרי שסגלת מעשים טובים במצרים שבשבילם נעשית ראוי להוציאך משם ולהקרא אלקיך. זהו עקר יציאת מצרים שהזכיר יציאת מצרים בקבלת התורה, ועקר השבח הוא לישראל שסגלו מעשים טובים עד שהיו ראויים לצאת. וכן נמי בכל עת שפזכיר יציאת מצרים, הוא על אפן זה:

(בגדי השרד)

רמזים בעשרת המכות

ואלו הן דם, צפרדע וכו' (הגדה של פסח). שחין. מכה זו כנגד כבוד אב ואם. והנה מציינו (קידושין ל:): דהקיש הקדוש ברוך הוא כבוד אב ואם לכבודו, דכתוב (משלי ג ט) 'כבוד את ה' מהונק', וכתוב (שמות כ יב) 'כבוד את אביך ואת אמך'. וזה נרמז במלת שחין, דהנה שחין במלוי ש"ן ח"ת יו"ד נו"ן המלוי גימטריא 'כבוד'. וראשי תבות שהיא שחין גופא גימטריא שוה לה עם הכולל, כלומר הכבוד הזה של אב ואם שוה לכבוד ה'. וסופי תבות מלוי שחין האמור הוא גימטריא 'את אביך ואמך' עם שלש תבות. הרי במלת שחין נרמז בחשבון כבוד אב ואם, ושהוא שוה לכבודו של מקום:

והטעם דמלת שחין באה כנגד אב ואם, משום דמי שהוא עז פנים לגבי אביו קרוב לודאי שאינו אביו, ומי שהוא עז פנים הצרעת באה עליו (ערכין טז). כמו שנאמר (דבה"ב כו ט) 'הצרעת ורחק במצחו', דבמצח הוי עזות פנים:

עוד הטעם דהשוה הקדוש ברוך הוא כבוד אב ואם לכבודו. דבזה יתעורר האדם וישא קל וחמר לכבוד ה' ויתברך, שהרי אביו ואמו שעל ידם גרם הקדוש ברוך הוא והביא הבן לעולם, צוה להזהר הבן בכבודם, הקדוש ברוך הוא שברא את העולם דרך חסד ונדבה, וברא את האדם והזמין לו פרנסתו, על אחת כמה וכמה שחייב האדם לשירתו ולברך בשמו יוםם ולילה. ומי שהוא כופר בטובתו של הקדוש ברוך הוא, אין ראוי לו חיים ולא ישיבה בעולם עם בני אדם, רק ישב ביד כמצרעים:

והנה שחין גימטריא 'אלקים' במלוי יוד"ן שהוא

בביאור השם 'פסח'

וככה תאכלו אתו וגו' (שמות יב יא). הנה 'בחפז' חסר עם הכולל גימטריא 'פסח', לרמז דשם 'פסח' נקרא על שם שהיה הקדוש ברוך הוא מדלג ופוסח ממקום למקום להרג בכורי מצרים ולהציל בכורי ישראל, ולפי טעם זה צוה הקדוש ברוך הוא לאכל את הפסח בחפזון שהוא דלוג ומהירות, כשם שעשה הקדוש ברוך הוא כן יעשו הם. ולפיכך 'בחפז' גימטריא 'פסח', לומר דסבת החפזון הוא מסבת הפסח, כשם שהיה הקדוש ברוך הוא בדלוג ובמהירות, כך הם יעשו:

(פיתוחי חותם פרשת בא)

יטרה וזיזע במצוות ערב פסח

בראשית (בראשית א א). ראשי תבות 'תקון ברית יעשה ריקין אף שיזיע', בא לרמז דמתקוני הברית ישתדל בערב פסח לעשות המצות בעצמו ויטרח עד שיזיע. ובזעה שמזיע לדבר מצוה יכפר לו מה שפגם ושחת וזרעו הדומה לזעה, עכשו יתכפר לו מה שמוציא זעה על דבר מצוה, ובאה התשובה מעין המשובה. ובא הרמז על נכון דתקון הברית הוא שייעשה מצות עד שיזיע:

(נגזי המלך, תיקון הברית אות כט)

זכות האבות עמדה לישראל במצרים

הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל וגו'. הם המדברים אל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל ממצרים הוא משה ואהרן (שמות ו כו-כז).

והנה ראיתי בפרשה זו שכתובים בה המכות, לפרש ברמז קצת על מה שכתוב בהגדה: רבי יהודה היה גותן בהם סימנים, דצ"ך עד"ש באח"ב. דכל הרואה יתמה, מה כונת רבי יהודה בריש מלין אלה, דבר הזדוע ומפרסם. אלא ודאי לא לחנם עשה להם סימנים, דאפלו שיתחם צריכה תלמוד (ע"ז יט:), מכל שכן תורתם. וכבר רמזו בהם המקבילים, ואנן בעניינתין נרמז בהם כיד ה' הטובה עלינו:

רמז שנגאלו בזכות האבות

הנה דצ"ך עד"ש באח"ב גימטריא תק"א, והאבות היו ימי חייהם תק"ב, לרמז דזכות האבות היא שעמדה לאבותינו ולנו שיצאו ממצרים, וכמו שאמר בזהר הקדוש (ח"ב לז): דמצרים עשו קשרים בכחות השמאיה כדי שלא יצאו ישראל ממצרים, וכל הקשרים שלהם היו על שלשה, כמו שנגאמר (להלן יד ז) 'ושלשם על כלו', ובזכות אבות העולם התרו שלשה קשרים הללו, כל אחד התיר קשר אחד, וזהו שאמר (שם ב כד) 'ויזכר אלקים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב'. וזה רמז רבי יהודה בסימנים הללו, דהסימנים עם הכולל גימטריא תק"ב, לרמז זכות האבות. ולפיכך חלק סימנים הללו לשלשה, לרמז שלשה האבות:

(פיתוחי חותם, ענין עשר המכות)

לרמז שהשתחוו בני ישראל על שלשת המצות, אלא שצוה להם הקדוש ברוך הוא לעשות ולהזכיר בפיהם שבהם נרמז הכל כמו שכתבנו:

(בגדי השרד)

המרוד לזכרון טוב על מדידות

הטירהא בתורה

נמצא מה שאנו אוכלין מרוד בלילה הוא לזכרון טוב, שבשביל שמרדו המצרים אותנו ונתאינו שתתהא אותה המדידות לעבודתו יתברך, שבביל זה זכינו למדידות התורה, ומדידות התורה שמחה היא לנו, כדאמר בנמרא (שבת פח.) דהווא מינא דחזיה לרבא דהוה מעין בשמעתיא עד דהוה מלין אצבעתיה בדמא, ואמר ליה עמא פזיזא דאקדמיתו פומא לאודנא אפתי בפחזותיכו קימי, מעקרא הוה לכו למשמע והדר לקבולי. אמר ליה אנן דסגינן בשלמותא כתיב בן (משלי יא ג) 'תמת לשרים תנחם', אינהו כתיב בהו (שם) 'סלף בגדים ישדם'. הרי דכל הצער שאנו מצטערים על התורה שמחה הוא לנו:

(בגדי השרד)

כח התפילה נלמד מקרבן פסח

ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח וגו' (במדבר ט ו). מלת ולא גימטריא י'הי'ו, דהינו ששאלו על טמאים שהיו בזמן הקרבן, וגם שאלו על שעתידים להיות אחר הקרבן מה תהא בתפלתם כיון שהם טמאי מתים, וזהו שגרמז במלת ולא י'הי'ו כאמור, וכאלו אמר המקרא 'אשר היו טמאים ויהי'ו, דהינו על שקדם הקרבן ועל שאחר הקרבן, שמתמת הטמאה שהם טמאי מתים לבם נוקפם שלא להקריב קרבן ולא להתפלל, וזהו ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא, שאלו ואלו לבם נוקפם. ופרוש ביום ההוא, על בני הגולה יתפרש, על דרך 'תנני שממה כל היום דוה' (איכה א יג), יומו של הקדוש ברוך הוא שהוא אלף שנה (בר' ח ב, זוהר ח"ב יז):

והנה פסח שאמרנו שהוא פה סח ורומז לתפלה, הנה מלת 'סח' במלוי סמ"ך ח"ת גימטריא 'היא התפלה' עם הכולל. וטענו טענה אלימתא ואמרו למה נגרע לבלתי הקריב קרבן ה' במעוד, שהרי בקרבן הפסח בעצמו כשהקהל או רבן טמאים נעשה בטמאה ואין הטמאה דוחה אותו, אם כן הוא הדין הכא לענין בני הגולה שכלם טמאי מתים יהיו מתפללים ואין הטמאה דוחה את התפלה:

(מחשוף הלבן פרשת בהעלותך)

גימטריא ש', וח"ן הנשאר גימטריא חיים, הוא 'אלקים חיים', לפיכך המצריים שרצו לעכב אמה הקדושה שהם מוכנים להצטוות על כבוד אב ואם, שעל ידי זה באים לשא קל וחמר לעבד אלקים חיים והם רוצים להפרידם מלעבד אותו, לכן גם ה הביא עליהם שחין, דבזה ויפרדו איש מעל אחיו:

(בגדי השרד)

מכות המצריים בזכות מצוות עתידיות של ישראל

דבר אחר, ביד חזקה שמים ובזרע נטויה שמים וכו' (הגדש"פ). אפשר דבא לרמז המכות שעמדו לישראל שנעשו להם הנסים ובאו המכות על המצריים, והנה הקדוש ברוך הוא ראה המצות שעתידיים לקים ישראל ובשבילם הביא המכות על המצריים: והנה היד החזקה שמים, בהם הביט הקדוש ברוך הוא [על] לוחות התורה שעתידי לתן מידו לידו של משה, על זה אמר ביד חזקה שמים. מי גרם זה, הלוחות שעתידין לתן מידו של הקדוש ברוך הוא לידו של משה, כנגד זה ביד חזקה שמים: ובזרע נטויה שמים, זה כנגד התפלין שהקדוש ברוך הוא מניח בזרעו (ברכות ו). ועתידי לצוות לישראל להניח בזרעו, לפיכך כנגד זה בזרע נטויה שמים:

ובמרא גדל שמים, זה כנגד תפלין שבראש שהקדוש ברוך הוא מניח בראשו, ועתידי לצוות לישראל להניח בראשם, ובהם נאמר מורא, שנאמר (דברים כח י) 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו מפך', וכנגד זה ובמרא גדל שמים: ובאתות שמים, זה כנגד אות שבת שהקדוש ברוך הוא מקים ועתידי לתן לישראל לקים, כנגד זה ובאתות שמים: ובמפתים שמים, זה כנגד המופתים שעושה הקדוש ברוך הוא ונותן רשות לנביאים לעשות, כנגד זה ובמפתים שמים:

(בגדי השרד, ד"ה ד"א ביד חזקה)

טעם לאמידת 'פסח מצה ומרוד'

פסח מצה ומרוד (הגדש"פ). פסח לשון חמלה וחנינה, מצה גימטריא 'הציל', מרוד גימטריא 'מות', לרמז מות למצרים וחמלה והצלה לישראל. ומטעם זה גם כן חזבים לומר שלשתן הודות להקדוש ברוך הוא שנגף מצרים ואותנו הציל. וזה רמזו בפסוק ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל, הרי הזכרת פסח. בנפשו את מצרים, הרי הזכרת מרוד. ואת בתינו הציל, הרי הזכרת מצה שהיא גימטריא 'הציל'. ויקד העם וישתחוו, גם 'ישתחוו' גימטריא פסח מצה מרוד עם הכולל,

חידה שבועית: מה מרמז רבינו בראשי תיבות דצ"ך עד"ש באח"ב?

(נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו כן נא לציין כתובת מדויקת וטלפון

למייל: 0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבור אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

פרשת יתרו:

ה' סנדר ויינגרטן מבני ברק.

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מוזן האביר יעקב' זי"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

